

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1729. usque ad annum 1731

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1785

VD18 13322648

§. 50. Conscientiæ libertas Kauffburi ab A catholicis læsa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67677)

Pontificis animum Christianus Ulricus Sæc. XVIII.
 ex Domo Wirtenbergica Dux Oelfensis, A. C. 1731.
 qui in Silesia religionem Catholicam
 amplexatus atque hoc anno in Italiam
 profectus, a Magno Florentiæ Duce
 cum ingenti honorum testificatione ex-
 ceptus est.

S. L.

*Conscientiæ libertas Kauffburi ab
 A catholicis læsa.*

Eodem tempore, quo Protestantes in
 caussa Salisburgensium rusticorum
 pacem Westphalicam, & conscientiæ
 libertatem graviter fuisse violatam, al-
 tum in clamabant, Kauffburenses Aca-
 tholici præcipuas ejusdem pacis leges
 palam transgressi sunt. Res ita con-
 tigit: Michael Wagenfeil præfatæ Ur-
 bis Apparitor & Mensor frumentarius,
 de Religionis suæ falsitate convictus,
 in Catholicæ fidei præceptis exactius
 institui voluit. Eo fine frequentius
 Sacerdotes Catholicos adiit, atque ab
 iis probe instructus, ejuratis Lutheri
 sacris sese cum vera Ecclesia conjunxit.
 Ea res suboluit Magistratui A catholicis,
 qui inscio ac inconsulto Senatu Ca-
 tholico neo - conversum carceri man-
 cipavit, & propria auctoritate suo offi-
 cio abegit. Nec his contentus, Mi-
 chaelis

Sæc. XVIII. chaelis quoque Filium nonnisi unde
 A. C. 1731. cim annos natum Patri violenter
 puit, extra urbem ad Lutheranos
 raptavit, ac Patris ædibus vi effra-
 vestes inde abstulit. Tam indignum
 facinus iniquissimo animo ferebat
 magistratus Catholicus, qui officii sui
 pacem Westphalicam, conscientie
 bertatem & specialiter Kauffburanum
 executionis recessum tam manifeste
 plagii crimine, & injusta Patris oppres-
 sione enormiter violari querebatur.
 Facti indignitatem excusare moliebatur
 A catholicis, causantes, incerto
 duntaxat rumore constare, Michaeli
 Religioni Catholicæ manus dedisse.
 Ast Catholici opponebant, testibus com-
 probari, quod hic idem re ipsa sectam
 ejuravit, aliunde vero iniquissimum
 fore, ob levem suspicionem ac rumo-
 rem Virum cetera innoxium sua libe-
 tate, officiis, patria in Filium potestate
 exuere, totque aliis injuriis afficere.
 Tanta inde enata est ultro citroque
 animorum exulceratio, tamque per-
 culosa utrinque dissidia, ut nil propius
 esse videretur, quam mutua cædes: hu-
 gebantur rixæ ferme quotidianæ, clo-
 mores dissoni, mentes averse, litige-
 rumque minacium acerbitate tantum
 non bellum denique intestinum, præ-
 posterum Religionis Zeli pessimum ex-
 cre-

crementum. Inter hæc tamen Catho-
 lici totam rei seriem Imperatori fideliter
 exponunt, hancque causam per Cæsa-
 reos, ut vocant, Commissarios diju-
 dicari efflagitant: Horum precibus in-
 clinatus Imperator, hoc negotium Vi-
 ris prudentia & probitate inclytis de-
 mandat, qui etiam Kauffburum dela-
 ti rem aggrediuntur. Audiuntur par-
 tes, factaque rei discussione deprehen-
 ditur, quod A catholicus Magistratus
 suæ potestatis limites excesserit, dum
 neglecto Catholici Senatus concursu in
 Patrem & Filium tam acerba decre-
 visset. Pertinacius tamen negabant
 A catholici, Michaellem vel unquam a
 Lutheri Religione recessisse; Catholicis
 e contrario id ad oculum demonstnan-
 tibus nil firmum fixumque decerni po-
 tuit: quapropter Commissarii, qui tum
 ob alia Urbis dissidia Kauffburi mora-
 bantur, utriusque partis rationes ex-
 acte descriptas ad Cæsareo - Aulicum
 Consilium referebant. His rite pen-
 satis Imperator die quinta Novembris
 rescripsit, quod, cum inter Catholi-
 cum & A catholicum Magistratum di-
 scors esset opinio, an præfatus Mensor
 re ipsa Religionem suam immutarit,
 tota autem causæ decisio in hoc
 unico cardine versaretur, nihil magis
 Cæsareæ Majestati necessarium fore
 videat

Sæc. XVIII.
 A. C. 1731.

Sæc. XVIII. videatur, quam hujus facti certitudo
 A. C. 1731. eapropter Commissarii ex ipso Michaeli
 auctoritate Cæsarea explorarent, ut
 hic re ipsa Catholicam Religionem im-
 plecti, & publice fidei professione sua
 propositum exequi, firmiter con-
 tum haberet: facta autem ejus de-
 ratio ad Imperatorem referatur, ut
 num hac in re, quod æquum & ius-
 tum foret, discerni posset: Ad hæc ergo
 Cæsaris iussa Commissarii illico deman-
 dato examini initium faciunt, Michae-
 lem e carcere produci jubent, illum
 que interrogant, an firmum professore
 Religionis Catholice propositum etiam
 num foveat. Ad hoc respondit illi,
 se corde & ore errores Lutheri detestari,
 in fide Catholica vivere, etiam
 que publice profiteri paratissimum esse.
 Interea vero Magistratus A Catholicus
 non expectata hac declaratione alium
 Mensorem & Apparitorem Augustanæ
 Confessioni addictum elegit, & Michae-
 lem suo officio, atque emolumentis
 inde provenientius perpetuo exutum
 declaravit. Hac re comperta Imperator
 A Catholicum Magistratum acriter
 reprehendit, quod cum nondum de
 mutata Michaelis Religione legitima
 haberetur certitudo, ipse tamen Mag-
 istratus insolita temeritate, & arroganter
 sibi auctoritate præfatum Michaelem

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

in carcerem conjicere, eum suo officio privare, & alium in ejus locum eligere præsumpsisset. Eapropter Imperator novam illius electionem ceu irritam nullamque declaravit, præcepitque, ut præfatus Michael confestim libertati, & suo officio reddatur, omnique illius emolumento frui permittatur, donec ipse coram Commissariis declaraverit, se vel Religionem Catholicam reipsa profiteri, vel in sua secta persistere: Denique Cæsar utrumque Magistratum denuo hortabatur, ut interim mutuam inter se concordiam foverent, & a turbis, jurgiis & violentiis abstererent, secus Cæsaream indignationem, & severissimas pœnas incurfuri. His minis territus Magistratus A Catholicus captum Michaelem e carcere dimisit, & per suum Procuratorem Viennæ declaravit, Eundem quidem Catholicam Religionem publice professum, ac propterea in libertatem assertum fuisse, deesse tamen literas factæ professionis testes, de cetero autem Magistratum supplicare, ut hac in re nihil contra anni decretorii statum decerneretur: Habita hujus rei notitia die septima Novembris Imperator Commissariis præcepit, ut præfatum testimonium transmitterent, quo facta die vigesima octava ejusdem Mensis Impera-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

perator hanc causam sequenti decreto
diremit: „Cum de Michaelis redire
„ad fidem Catholicam publica illius
„professione certo constet, declinet
„Cæsarea sua Majestas, ea omnia
„prorsus nulla & irrita esse, quæ ab
„tholicus Magistratus tam Wagen
„lium in vincula compingendo, illius
„que suis officiis amovendo, quam
„novum propria & privativa auctori
„tate eligendo attentasset, nunc vero
„Cæsaream suam Majestatem utriusque
„Magistratui præcipere, ut observatis
„pacis Westphalicæ decretis, & Karol
„burano executionis recessu, & aliis
„apud Augustanæ Confessionis Sectis
„reus ab eo tempore usitatis, necnon
„servatis nuperrimis mandatis Cæsar
„reis nulla mora alium Apparitorum
„ac Mensorem eligant, Wagenlium
„autem illas omnes pecunias & emol
„umenta, quæ usque ad diem factæ
„professionis percepisset, restituant
„denique Magistratui Acatholico
„vere inhibita sit, ne præfatum Wo
„genseilium in patriæ suæ potestate
„usu in Filium suum non modo
„impediat, sed illum quantocius Patri
„suo reddat: Vicissim vero nec Mag
„stratus Catholicus, nec Pater
„Filio vim conscientie inferat, sed in
„plena, quamcunque vellet, fidei

„ amplectendi libertate relinquat, nec
 „ illum extra Urbem aliorum trans-
 „ ferre præsumat. „

Sæc. XVIII.
 A. C. 1731.

Ceterum hæc, qui legerit, absdu-
 bio mirabitur, apud Protestantes nil
 frequentius solemniusque esse, quam
 Catholicos insimulare, perinde ac si
 charitatis & tolerantiae Christianæ im-
 memores conscientias vim inferant, illos,
 qui diversam a sua Religione profi-
 tentur, vexent, & variis molestiis vel
 ad suam pertrahant, vel diversis acti-
 bus ab aliena abstrahere, suæque sectæ
 exercitium libertatemque imminuere
 adlaborent: Ejusmodi querelas, seu
 ut vocant, Religionis gravamina Pro-
 testantes studiose magno numero ac-
 cumulant, exaggerant, omniumque
 Principum Aulas ejusmodi lamentis
 complent. Commendant quidem, &
 ubique inculcant, atque exigunt tole-
 rantiam; illam tamen nec exercent,
 nec exerceri volunt nisi erga suos. Ca-
 tholicos tolerare nolunt, a Catholicis
 vero ubique tolerari prætendunt: sibi
 solis conscientiae libertatem concedi
 postulant, aliis illam velut rem illicitam
 denegant. Væ illis, qui inter
 Protestantes ad Catholicorum castra
 transeunt. Quæ alia eos relinqui-
 tur portio, nisi carceris, vel exilii
 poena, & si adhuc mitius haben-
 tur;

Hist. Eccles. Tom. LXXIII.

XX

tur;

Sæc. XVIII. tur, bonorum spoliatio, hæreditas
A. C. 1731. jactura, Parentum contemptus, ludo-
 brium, paupertas, & miseria: In-
 manæ hujus fortis exempla quam-
 rima nobis exhibent turbida illa
 sæcula, in quibus sanæ rationi
 Christianæ mansuetudini prævaluit
 centis sectæ firmandæ fanaticus
 inde exortus furor insanus, ubi omnia
 confusionibus plena, ubi quælibet
 eo firmiter sanctiusque sua dogmata
 stabiliisse autumabat, quo validius
 terius potentiam, auctoritatemque
 culcatis etiam divinis, humanisque
 legibus depressisset. Ea tum erat
 rum conditio nunquam satis deplora-
 da: Quis autem sine humanæ naturæ
 horrore percipere potest, nostro
 ævo, ubi potentissimorum Principum
 exemplo, opere & decretis Tolerantia
 invaluit, reperiri homines, qui Catho-
 licorum cruore sese inebriare certant,
 non alia ex causa, nisi quia hi Ca-
 tholici sunt? Recens adhuc memora-
 viget funestæ illius scenæ, quam Re-
 ligionis Catholicæ odium, & fanaticus
 Lutheranz Zelus primum Anno 1714
 Verthemii aperuit, ubi tot Catholici
 prorsus innoxii ac inermes nullo
 conditionis, sexus & ætatis discrimine
 modo in ipso Religionis suæ exercitio
 turbati, sed quamplurimi mortem

plagis (*) affecti, alii haud leviter fau- Sæc. XVIII.
 cii, & una omnes fustibus & hastis qua- A. C. 1731.
 quaversum dispersi fuere. Hoc faci-
 nus, utpote Christianæ Charitati, &
 commendatæ tolerantæ tantopere ad-
 versum ipsimet moderatiores Protestan-
 tes detestantur, ejusque memoriam
 æterna oblivione sepeliri desiderant,
 & tamen, quis credat, tertio post anno
 Gottinganus quidam Professor Sch. (**)
 publicis typis inhumanam hanc rabiem
 ceu fortitudinis exemplum cedro di-
 gnum extollere ac veluti ad aliorum
 imitationem, & institutionem univer-
 salibus Germaniæ Annalibus inferen-
 dum commendare præsumpsit. Per-
 cipiamus, si tamen sine horrore legi
 possunt, ejus verba, diese Standhaftig-
 keit einer deutschen werthheimischer Burgers-
 schaft, wovon man sonst nur Beispiele aus
 dem Mittelalter, vor der Erfindung des
 Xx 2 Pul:

(*) In literis, quæ hanc lanienam descri-
 pserant, legebatur: *propriis Comitum mani-
 bus quinque ex Catholicis suis interfectos*: in
 hujus Scriptoris fidem idem quoque insertum
 habetur Historiæ nostræ Tom. 68. lib. 215.
 pag. 53. sedato autem primi furoris æstu com-
 pertum est, quinque hosce Catholicos letha-
 liter quidem fuisse vulneratos, non tamen
 interfectos.

(**) Briefwechsel Heft 53, pag. 279.

Sec. XVIII. Pulvers hat, aber eine Standhaftigkeit
 A. C. 1731. ohne Frechheit, ohne Verletzung der Würden
 gegen den Landesherrn, eine Standhaftigkeit mit dem Anstand und der Würde,
 die unser Jahrhundert vor dem stürmischen
 Mittelalter aufzeichnet, verdient in den
 gemeine Jahrbücher von Deutschland zu
 dauernden Ehre der Stadt Wertheim (und
 aber ihrer Baschas) eingetragen zu werden.
 Hæc scribere, hæc sentire aulicis
 ris genii homo, Vir ille, qui tolerantiam
 ceu laborum suorum unicum lapillum
 pum, ac virtutem sibi prædilectam
 identidem crepat, Principes & civis
 in Catholicos armare & concitare præsumat,
 & quidem illo tempore & anno
 quo Principes tanto conatu, tam exemplo
 favore tolerantiam commendat & urgere
 satagunt. Ergone tolerantiam
 nil aliud est, quam Sacra Catholicorum
 profanandi, Tempa vastandi, Catholicos
 vexandi, vulnerandi, opprobriandi,
 delendi plena potestas a publico lapillo
 in publicis totius Germaniæ municipalibus
 signanda?

§. LI.

*Jacobi Boncompagni Cardinalis
 obitus.*

Hoc anno Sacrum Purpuratorum Collegium
 unius duntaxat mortem
 lux-